AVBB - Amsterdamse Vereniging tot Bevordering van de Bijenteelt

Bij-Zaken

38e Jaargang - Nummer 1 - Voorjaar 2023

Inhoud:

2. Verslag van de voorzitter
3. In mijn tuin: een favoriete plant
3. (Soos)programma
4. Cursus korfvlechten
4. GroenRubriek
5. Terugblik nieuwjaarsreceptie
6. We stellen een aantal leden voor
7. Beroker
8. AVBB ledenbijeenkomst
8. Recept
9. Tags en draadloze opladers
10. Bijen in de poëzie
11. Terug in de tijd
12. Een vogel, maar welke...
13. Bijsluiter
15. Jaarverslag 2022
16. Jaarplan 2023
18. Jaarrekening 2022
19. Colofon

AGENDA voor de ALV, die gehouden zal worden op 12 maart 2023 om 15.00 uur in het Museum.

1. Welkom
2. Jaarverslag 2022
3. Jaarplan 2023
4. Nieuwe website presenteren
5. Update Bijenberaad
6. Kasboek
7. Kascontrole
8. Voorstellen nieuw bestuurslid Saffron Pape
9. Herverkiezing (Gerrit Schipper) en kiezen nieuwe functionaris
10. Stemmen over aantal kasten
11. 200 euro voor het Groenfonds
12. Rondvraag

Verslag van uw voorzitter

• Op 15 januari j.l. hadden wij weer een ouderwetse en goed bezochte **nieuwjaarsborrel** in het museum op het Nieuwe Bijenpark. Rob Saal ontving daar zijn erelidmaatschap als blijk van waardering voor zijn grote inzet voor onze vereniging.

• Het museum ontving twee **bijzondere bijenkorven**, die in 1924 gemaakt zijn door de Belgische imker Hubert Moesen. Deze korven werden geschonken door imkerij de Schokkerbij en hebben een mooie plek in ons museum gekregen.

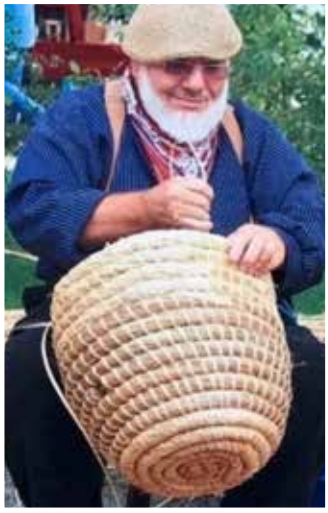

• In maart begint weer een nieuwe **basiscursus imkeren**.

• Ook komt er een cursus **korfvlechten** en manden vlechten. Meer informatie daarover vindt u elders in dit blad.

• Onze jaarlijkse **Algemene Leden Vergadering** zal plaatsvinden op zondag 12 maart 2023. Alle benodigde informatie kunt u vinden in deze editie van Bij-Zaken.

Het bijenweetje

In dit bijenweetje wil ik u uitleggen hoe het Amsterdams Bijenberaad door samen te werken en in overleg te gaan met de gemeente Amsterdam een positieve draai kon geven aan de bedreigingen die ons boven het hoofd hingen.

Afgelopen zomer zag het er niet zo best uit voor de toekomst van de imkerij in Amsterdam. Op verzoek van de Partij voor de Dieren had het Amsterdams college opdracht gegeven aan EIS om onderzoek te doen naar mogelijke voedselconcurrentie tussen honingbijen en ander bloembezoekers in Amsterdam. De uitkomst van dat onderzoek sloeg bij de imkers in als een bom. Er zou een registratieplicht komen en wij moesten terug naar drie volken per km²! Een voor ons onmogelijk voorstel.

Het door Covid in slaap gesukkeld Amsterdams Bijenberaad (een overleg tussen alle imker organisaties in Amsterdam) werd met spoed bij elkaar geroepen. Wij maakten de gemeente duidelijk dat wij met hen over dit onderwerp in gesprek wilden gaan. In een eerste gesprek mochten wij onze bezwaren kenbaar maken. In een volgend gesprek konden wij discussiëren over mogelijke oplossingen. Als resultaat kwam er een brief van wethouder Zita Pels (dierenwelzijn) aan de gemeenteraad waarin zij stelde dat zij een goed overleg met de imkers belangrijk vindt. Een registratie van imkers ziet zij niet als haalbaar en het verbieden/verminderen van bijenvolken als niet te handhaven. Samen met de imkers worden de negen gebieden waar voedselconcurrentie wordt vermoed bekeken op de aanwezigheid van bijenvolken. Indien er inderdaad grote aantallen volken staan gaan wij in gesprek met de daar aanwezige imkers. Verder wordt extra onderzoek gedaan naar eventuele voedselconcurrentie op plekken waar een verschil van inzicht is. Ook heeft de gemeente toegezegd dat er meer aandacht komt voor drachtverbetering voor alle bloembezoekers. In natuurgebieden waar nu nog geen bijen staan worden voorlopig geen nieuwe bijenvolken geplaatst.

De zomer van 2022 was er een met veel onzekerheid voor de imkers. Konden wij onze mooie hobby nog wel blijven uitoefenen? En waarom werden wij plotseling weggezet als ordinaire honingboeren, terwijl wij zelf dachten toch zo serieus met de natuur bezig te zijn? Overleg met de gemeente, waarin beide partijen zich openstelden voor de mening van de ander, heeft bewezen dat je er in een gesprek samen uit kunt komen. Wij zijn er echter nog niet. Verder onderzoek zal duidelijk moeten maken waar knelpunten zitten. Het oplossen van die knelpunten

zal niet altijd makkelijk zijn en vraagt de wil om tot oplossingen te komen. Gelukkig zijn imkers meestal verstandige mensen. Om dit overlegproces een steuntje in de rug te geven heeft het bijenberaad op 23 februari ingesproken op de commissievergadering van de commissie duurzaamheid. De wens van drie volken per km² staat namelijk nog steeds in de raadsstukken. Wij zien die drie volken per km² als een niet goed onderbouwde aanname die zeker niet van toepassing kan zijn in ons stedelijk gebied.

NB de brief van de wethouder aan de gemeenteraad is te vinden op de website van de gemeente. Raadsinformatiebrief, afdoening toezegging n.a.v. schriftelijke vragen inzake de zoete inval van honingbijen.

Ko Veltman

In mijn tuin: een favoriete plant ....

Het verre naar mijn tuin halen

… en het gezonde voor onze bijen en de heerlijke honing voor ons. Dat is met het zachte klimaat het proberen waard. Ik heb in 2022 twee **leptospermum scoparium (manuka)** struiken gehaald. In een mooie roze kleur. Ze hebben het ondanks de droge zomer heel goed gedaan. Vol met kleine roze bloemen zag de plant er prachtig uit. De bijen hebben de stuiken goed bezocht. Daar was ik erg blij mee. Nu staan de struiken er, vanwege de winter, helaas wat zielig bij. Ik hoop dat ze komend seizoen goed doorstaan. Ik had al een tijdje mijn zinnen gezet op de manukastruiken, maar ze waren lastig te krijgen. Blijkbaar zijn ze vaak uitverkocht. Ik heb ze bij tasboomkwekerij.nl uiteindelijk weten te bemachtigen.

Jacqueline Saliba

(Soos)programma

• **12 maart 2023 ALV** Aanvang: 15.00 uur in het Museum

• **2 april Soos** 11.00 uur

• **6 mei 2023** - Dan komt er (ijs en weder dienende) weer een grandioze **Beemster Bijenmarkt**. Hou deze website in de gaten, daar komt alle informatie op: https://noord-holland.bijenhouders.nl/actueel/show/3162

• **7 mei Soos** 11.00 uur

• **4 juni Soos** 11.00 uur

Cursus korfvlechten en manden maken

Op zaterdag 20 en zondag 21 mei 2023 wordt in het museum op het nieuwe bijenpark een cursus korfvlechten en een cursus manden, schalen en onderzetters maken gegeven. Wil je op een ontspannen manier kennis maken met dit oude ambacht? En in één weekend leren hoe je een eigen korf of mand gevlochten kan vlechten? Schrijf je dan snel in!

Beide cursussen worden verzorgd door korfvlechter Rob Triest van imkerij de Schokkerbij in Flevoland en vinden in hetzelfde weekend plaats. www.deschokkerbij.nl

De workshop manden, schalen en onderzetters maken duurt één dag en wordt op zaterdag en op zondag gegeven. Je kunt dus uit een van de dagen kiezen. Deze workshop duurt van 8.30 u tot 17.00 uur. De manden worden gevlochten van buntgras of roggestro.

De kosten zijn €75. Dat is inclusief alle benodigde materialen.

De cursus korfvlechten duurt twee hele dagen en start om 9.00 uur. In dit weekend maak je een eigen korf van roggestro. De kosten voor deze cursus zijn €140,-. Ook dat is inclusief alle benodigde materialen.

Voor koffie/thee wordt gezorgd. Wel zelf lunch meenemen.

Geef je nu snel op bij Gerrit Schipper: gschipper3@gmail.com

Groenrubriek

Kleur in de tuin

Op ons Oude Bijenpark groeien meestal bij iedereen dezelfde planten in de tuinen. Ik noem vrouwenmantel, crocosmia, gulden roede, varens. In vorige jaren heb ik phloxen geprobeerd in de kleur blauw. Maar het struikje werd steeds kleiner. Hoewel het een makkelijke plant wordt genoemd die bloeit van juli tot september heb ik er nog weinig succes mee gehad. De plant staat het liefst in de volle zon, maar een beetje schaduw kan ook nog wel. De heerlijke zoete geur lokt vlinders en insecten. Sproeien vindt de phlox niet prettig. Wel natte grond eromheen. De plant is namelijk nogal gevoelig voor meeldauw dat ontstaat als het blad lang nat blijft. In juni vlak voor het bloeien kun je wat compost of mest strooien. Ook hoorde ik van een tuinvriendin dat je de bloei kunt verlengen door voor 21 juni om en om de stelen in te korten, dan loopt 'ie vaak met twee of drie uitlopers uit, die dan drie weken later bloeien dan de niet afgeknipte stelen.

Dit tuinjaar vind ik het een uitdaging om het nog een keer te proberen, want de kleur vind ik zo mooi. Zijn er tuiniers die tips hebben? Dan hoop ik dat u die met me wilt delen: tinadegroot@tele2.nl.

Met enthousiasme en doorzettingsvermogen moet het mij toch ook lukken!

Tineke de Groot

Terugblik nieuwjaarsborrel

Op 15 januari vond dan eindelijk weer als vanouds onze nieuwjaarsborrel plaats. Veel leden brachten de meest heerlijke hapjes mee waardoor er een rijk gevuld buffet was. Tijdens de nieuwjaarsborrel is Rob Saal tot erelid benoemd van de AVBB en ontving hij uit handen van de voorzitter Ko Veltman een medaille. Rob werd uitvoerig bedankt voor zijn enorme inzet en bijdrage aan de AVBB en het bestuur en de leden zijn hem zeer dankbaar. Ook kregen de bezoekers alvast een voorproefje van de cursus manden- en korfvlechten die binnenkort zal plaatsvinden voor de leden. Al met al kijken wij terug op een geslaagde en gezellige borrel!

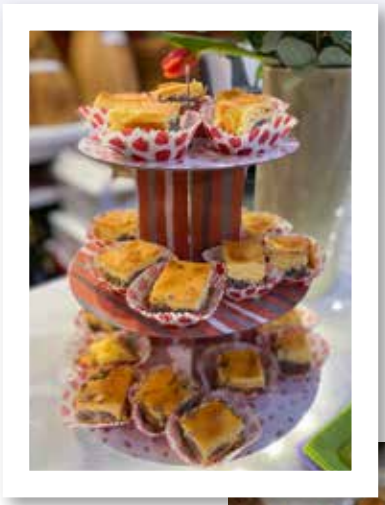

We stellen een aantal leden aan u voor!

Kennen de leden van de AVBB elkaar? Misschien een beetje. Of alleen van gezicht. Daarom in Bij-Zaken steeds een of meer leden om aan u voor te stellen.

Christine van der Pijl-Ketel

Tuin 72 op het Nieuwe Bijenpark.

Christine kreeg ruim een jaar geleden, net voor Oudjaar 2022, een belletje dat ze in aanmerking kwam voor een huisje op het Nieuwe Bijenpark. Ze stond drie jaar op de wachtlijst en was ontzettend blij met het bericht. Haar woon-buurvrouw had haar drie jaar geleden aangemoedigd om zich in te schrijven. Die buurvrouw had al een tuin op het park en had twee zomers hulp nodig toen ze eerst een heup- en later een knieoperatie moest ondergaan. Christine was die hulp. Christine: 'Het was heerlijk om daar te zijn maar het was niet MIJN tuin en ik durfde niet te veel aan de plantjes te komen. Dat kan nu wel in mijn eigen tuin. Mijn tuin is een juweeltje - de vorige bewoonster heeft het enorm netjes achtergelaten en ik heb op advies alles laten opkomen om te zien wat het allemaal was voordat ik mijn eigen smaak ging toepassen.' Alles vindt Christine heerlijk aan haar tuin. 'Nou, behalve het denderen van de opstijgende vliegtuigen van Schiphol - totaal geen respect voor dit deel van Amsterdam maar ik heb me bij Meld Wekker aangemeld en ook Bewoners Geluidsoverlast.'

Dat ze even moest wachten op haar tuin, kwam eigenlijk wel goed uit. Op latere leeftijd, in september 2021, promoveerde ze en daaraan moest ze alle tijd besteden.

Christine: 'Ik heb Kunstgeschiedenis en Archeologie van het Verre Oosten gestudeerd en zodoende kwam ik in contact met het Rijksmuseum in Amsterdam. In 1980 kreeg het museum 300 kilo scherven Chinees porselein. Geborgen uit het VOC-schip de Witte Leeuw dat in 1613 was gezonken. Ik werd aangenomen om hiermee 'iets' te doen. In twee jaar tijd hebben we met hulp van vrijwilligers de scherven gesorteerd en beschreven en er werd een catalogus van gemaakt. Die is nu niet meer verkrijgbaar overigens. Daarna heb ik me verdiept in de maritieme geschiedenis en archeologie in combinatie met het vervoer van porselein. Dit resulteerde in mijn proefschrift: *Dutch Demand for Porcelain*. Het gaat over hoe al vanaf de 9e eeuw keramiek werd verhandeld binnen Zuidoost-Azië en China. Vanaf de 16e eeuw kwamen daar Portugese handelsschepen om specerijen en zijde te kopen maar ook Chinees blauw-wit porselein. Toen de VOC ook daar begon te handelen, vanaf 1602, kwamen de Hollanders in contact met porselein en geleidelijk werden allerlei borden en kommen deel van de scheepsladingen. Het hoogtepunt was toen de VOC een handelspost had op Formosa (nu Taiwan) en de bestellingen toenamen met zelfs eisen voor wat betreft vorm en decoratie. Na 1655, toen de Chinezen het eiland overnamen, werd de VOC-post gesloten en eindigde (voorlopig) de aanvoer van porselein. Intussen werd in Japan ook goed porselein gemaakt en ging de VOC daar verder handelen.'

'In de lente, de zomer en de herfst kom ik bijna dagelijks op mijn tuin. Intussen ben ik gestart met het herschrijven van de Witte Leeuw en we hopen dat die informatie online kan komen te staan, maar dat is nog erg veel werk. De wintermaanden zijn daarvoor wel geschikt!
En ik heb vijf lieve kleinkinderen die ook regelmatig aandacht nodig hebben!'

'Het tuinlidmaatschap vind ik heel prettig en overzichtelijk - een keer per jaar betalen en je wordt met rust gelaten! Ik vind de bijeenkomsten erg leuk en probeer die zo veel mogelijk bij te wonen. Ik ben erg geïnteresseerd in de AVBB en heb enorm respect voor de imkers. Gerrit (Schipper, geportretteerd in Bij-Zaken zomernummer 2022 red.) is een dragende kracht – fantastisch. Ik ben gevraagd voor de

PR-commissie (van de SBA en daar heeft Christine 'ja' op gezegd red.) en vind dat er meer scholen het Bijenpark zouden moeten bezoeken - onderwijs over de natuur is zo belangrijk in deze tijd!'

'Ik ben laat begonnen maar hoop nog vele jaren te kunnen genieten van dit stukje paradijs op aarde!'

Interviewers gezocht!

In Bij-Zaken hebben we de rubriek waarin we leden aan u voorstellen. Soms is de rubriek uitgebreid, soms hebben we een enkel interview. Dat schiet natuurlijk niet heel erg op. We kunnen nog járen vooruit voordat we alle leden hebben voorgesteld.
Wat, dachten we, als leden (zich aan) elkaar voorstellen?

Interviewsessies na elke soos, dachten we. Maar we bedachten ook het volgende: Leden die het leuk vinden om een ander lid van de AVBB te interviewen, melden zich bij een van ondergetekenden. U mag zich als duo aanmelden, dan interviewt u elkaar, of als enkeling, dan zoeken wij een gesprekspartner. U kunt eventueel afspreken in een gezellige gelegenheid. Digitaal contact kan natuurlijk ook, maar een ontmoeting in levenden lijve lijkt ons een extra cadeautje. We hebben een aantal standaardvragen, die we u na aanmelding toesturen, maar het staat iedereen vrij daarvan af te wijken en/of aan te vullen. Graag zelfs. Een interview hoeft niet langer dan een kwartier tot een twintig minuten te duren.

Belinda en Ina (becompany@me.com of tc.ruijter@gmail.com)

Beroker

Even voordat de Nieuwjaarsreceptie begon, kreeg Gerrit Schipper van Agata Bednarz tot zijn grote verrassing een oude beroker overhandigd om op te nemen in de museumcollectie. Hoe ze eraan kwam, beschrijft ze hieronder.

Hier heb ik het gevonden. Bij Gideon Italiaander - een winkel gevestigd achter het Haarlemmermeer-station. Niet echt een kringloop, maar met een soortgelijk aanbod. Tussen oude boeken, kleding, inboedel uit opgeruimde woningen en spullen van geliquideerde winkels, staan bakken vol van oude ijzerwaren. In een van zulke bakken, bedekt met een dikke lag van stof zag ik HET. Als een imker wist ik meteen - een beroker! Een beroker zoals berokers eruit zien zoals berokers gebruikt door imkers in archiefmateriaal :
'Imkeren toen'. Ik pakte het van de doos zoals een duivel een ziel pakt (ouderwetse Poolse uitdrukking – het betekent dat je iets snel pakt) en liep naar de kassa met een grote glimlach - ik heb een antieke beroker gevonden. Ik wist ook meteen wat ik ermee zou doen - dit antiek hoort in ons museum, niet in een doos met rotzooi. Thuis heb ik de beroker schoongemaakt - deze was niet alleen oud maar ook flink versleten, je kunt ook zien dat hij ooit gerepareerd is. De imker die deze beroker gebruikte is er niet meer, maar de beroker bleef als een herinering aan de imkers van toen.

Foto Danielle Kars

AVBB-ledenbijeenkomst

In het kader van de maandelijkse AVBB-ledenbijeenkomst hield Thomas Freitag van Stichting Imkerij Stad en Streek zondag 5 februari een presentatie over te organiseren bijenreizen naar Gambia. Sinds 2015 organiseert Thomas twee keer per jaar dergelijke imker-reizen.

Wellicht dachten veel leden: 'Gambia is me te ver'. Maar de thuisblijvers hadden ongelijk. Het werd een interessante presentatie, ook voor diegenen zonder reisplannen.
Thomas begon met een korte inleiding over de oorsprong van de bij – miljarden jaren geleden – en de verspreiding en benamingen van de verschillende soorten bijen over de wereld. Hij ging in op de verschillen tussen 'onze bijen' en de bij zoals die wordt aangetroffen in Gambia. Een langgerekt land in West-Afrika van zo'n 250 km en niet veel breder dan 50 kilometer, waarover de aanwezigen na afloop ook een stuk wijzer waren (althans, deze aanwezige). De bijen in Gambia zwermen zo'n vijf tot acht keer per jaar en, anders dan bij ons, vertrekt het hele volk. Ze zijn kleiner, steken meer en sneller, maar met 30 procent minder gif. Niettemin pakken imkers zichzelf in in hermetisch gesloten pakken, want die bijen daar hebben aan een klein gaatje genoeg. Het imkeren vindt plaats in de vroege ochtend of in de schemering aan het einde van de dag. Omdat er op die tijdstippen weinig bijen werden aangetroffen, wilde Thomas toch 'gewoon', zoals bij ons, liever even na de middag de bijenvolken zien. Dat bleek geen goed idee. Op dat tijdstip zijn alle bijen thuis, omdat er op het heetst van de dag geen nectar producerende planten zijn. Bij verstoring gedraagt de Gambiase bij zich anders dan de Europese. Ze vallen massaal aan. In Kenia bijvoorbeeld worden bijen dan ook gebruikt tegen olifanten, vertelde Annemieke Timmerman, die zich onder de toehoorders bevond. Aan een omheining worden daar bijenkasten opgehangen en als deze in beweging komen omdat olifanten tegen de lijnen oplopen, komen alle bijen naar buiten voor de verdediging. Met onze bijen zou dat niet werken. En – ook anders dan bij ons – achtervolgen de bijen een aanvaller niet een paar meter, maar kilometers. Tijdens Thomas' inspirerende verhaal, dat veel meer omvatte dan de paar puntjes hierboven beschreven, kregen we oogstrelende foto's te zien.

Informatie over de reizen naar Gambia kon u ook al lezen in de wintereditie 2022 van Bij-Zaken.
Ina Ruijter

Recept

Als je door een stille, winterse tuin wandelt, heb je hem misschien weleens aan een vlierbes zien groeien: een bruin paddenstoeltje dat eruitziet als een oor. Dat is een judasoor.

Echt judasoor (Auricularia auricula-judae, synoniem: Hirneola auricula-judae) is een zwam uit de familie Auriculariaceae. Schelp- of oorvormige, rood- tot donkerbruine hoed (3-8 cm) met fluwelige of viltige bovenkant en gladde of geplooide binnenzijde. Het eetbare vlees is taai zonder opvallende geur of

smaak. De zwam heeft een voorkeur voor de vlier en gedijt het beste op schaduwrijke plaatsen met een hoge luchtvochtigheid. Kan het hele jaar door gevonden worden, maar vormt nieuwe vruchtlichamen van oktober tot maart. Zeer algemeen. De naam wordt verklaard uit een overlevering over de Bijbelse figuur Judas Iskariot die zich aan een vlier zou hebben opgehangen nadat hij Jezus verraden had.

Tot zover de encyclopedische kennis.

In de praktijk kunnen we (met mate) zelf judasoor plukken en in de keuken gebruiken, vooral in oosterse gerechten waar judasoor een uitstekend vervanger is van zijn Aziatische zusje boomoor (Auricularia polytricha).

Lam met prei, boomoren en gele bonensaus

(recept van Aziatisch-ingredienten.nl)

Marineer 350 gram blokjes lamsfilet in: 1 el lichte sojasaus, 1 el Shaoxing rijstwijn, 1 el gekneusde sichuanpeper, ½ tl suiker, 2 tl maizena en 1 tl sesamolie.

Roerbak het vlees op heel hoog vuur mooi bruin (maar natuurlijk niet gaar, da's zonde met lamsfilet), haal het uit de pan en zet even apart.

Roerbak nu: 1-2 el fijngehakte gemberwortel, 400 gr dunne prei in schuine, hapklare stukken.

Voeg na 2-3 minuutjes toe: 1 handje geweekte boomoren, in stukjes of reepjes.

Roerbak nog een minuutje en voeg dan toe: 2 el gele bonensaus (taotjo) en het eerder gebakken vlees.
Warm even door en serveer met witte rijst.

De lamsfilet kan ook vervangen worden door kip. Of nou ja, wat je wilt natuurlijk, maar ik vind kip hier wel lekker in.
Agata Bednarz

Belangrijke mededeling over tags en draadloze laders

We krijgen de laatste tijd tags, die niet meer functioneren.
Hoe kan dit komen?

Een tag is gevoelig voor draadloze energieladers, zoals het laadstation van de tandenborstel of een draadloze oplader voor je telefoon. Ook sommige auto´s hebben tegenwoordig een draadloze telefoonoplader. Nog veel sterker is de draadloze energie van een inductiekookplaat!

Tags, zoals in gebruik bij het Nieuwe Bijenpark, hebben geen ingebouwde batterij.
Als een tag bij de ingang wordt aangeboden aan de tag-lezer, dan stuurt deze een klein beetje draadloze energie naar de tag zodat de chip in de tag z´n unieke ID-nummer kan versturen naar de lezer.

Conclusie: Als je ervoor wil zorgen dat je tag niet beschadigd raakt dan moet je de nabijheid van bovengenoemde draadloze apparatuur vermijden.

Nico IJssel

Bijen in de poëzie (Nieuwe rubriek door Janne Cress)

Bees - Uit: The Bees – Carol Ann Duffy (2011)

Here are my bees,
brazen, blurs on paper,
besotted; buzzwords, dancing
their flawless, airy maps.

Been deep, my poet bees,
in the parts of flowers,
in daffodil, thistle, rose, even
the golden lotus; so glide,
gilded, glad, golden, thus –

wise – and know of us:
how your scent pervades
my shadowed, busy heart,
and honey is art.

Een nieuw jaar, en een nieuwe rubriek in Bijzaken!
Afgelopen najaar heb ik mijn imkerdiploma behaald. Ik vond het heerlijk om gedurende het jaar de seizoenen samen met de bijen door te maken. Steeds andere omstandigheden, ander bijengedrag, andere kleuren stuifmeel. Door de bijen ging ik veel bewuster naar de wereld om me heen kijken.

Wat dat betreft zie ik wel wat overeenkomsten tussen het houden van bijen en het lezen (of schrijven) van poëzie. Allebei bieden ze een bepaalde rust, iets meditatiefs. Je kunt deze dingen haast niet doen als je met je hoofd ergens anders bent: je hebt er een diepe focus voor nodig. De afgelopen maanden viel het me op dat ook behoorlijk wat dichters een poëtische schoonheid in het bijenhouden hebben ervaren. Daarom leek het me leuk om in Bijzaken steeds gedichten uit te lichten waarin bijen centraal staan, en uiteen te zetten hoe dit gedicht gelezen kan worden. Misschien is het goed om te vermelden dat elk gedicht natuurlijk op meerdere manieren kan worden geïnterpreteerd, mijn analyse is daar slechts ééntje van.

Poëzie wordt door veel mensen vaak als iets engs gezien: te lastig, te zwaar, te ingewikkeld. Tegen hen zou ik willen zeggen: laat al die verwachtingen los, lees eens met nieuwe ogen en ga bij jezelf na welk gevoel een gedicht je geeft. Zelf denk ik niet dat er iets is als ‘goede’ of ‘slechte’ poëzie – gedichten die bij sommige mensen resoneren, brengen bij anderen weer weinig teweeg, en andersom.

Voor deze eerste keer heb ik het gedicht Bees van Carol Ann Duffy gekozen - hopelijk is het Engels geen obstakel. Duffy, in 1955 geboren in Glasgow, is een Schots dichter, en tevens de eerste vrouwelijke ‘poet laureate’ (Engelse hofdichter, vergelijkbaar met onze Dichter des Vaderlands), een functie die ze sinds 2009 bekleedt. Bijen zijn geen eendagsvlieg voor Duffy: Het gedicht Bees komt uit haar dichtbundel The Bees, waarin de bij als motief steeds weer terugkeert.

In dit gedicht vergelijkt Duffy haar schrijfproces met het vliegen van bijen. Met alle b’s in het begin van het gedicht horen we ze haast zoemen, zeker in ‘blurs’ en ‘buzzwords’. Zoals imkers weten, dansen bijen om aan te geven waar dracht te halen valt; in dit gedicht de ‘airy maps’. Zou Duffy hiermee haar creatieve denken bedoelen, een kaart die haar naar nieuwe ideeën leidt?

In de tweede stanza* beschrijft Duffy hoe de bijen diep in allerlei bloemen zijn gedoken: de paardenbloem, distel, roos en de gouden lotus, en hoe ze daar wijzer uitkwamen. Ze hebben de wereld verkend en komen terug met de zoete schoonheid die ze daar hebben gevonden. Zo lijkt het net alsof Duffy niet zelf de dichter is, maar dat haar bijen dat zijn. Ze koestert ze, en tegelijkertijd klinkt het alsof ze er weinig controle over heeft. Ze laat de bijen uitvliegen, en moet maar zien waar zij mee terugkomen.

In de laatste stanza is er een jij-figuur die wordt aangesproken. De bijen weten van 'ons', 'jouw' geur. Het is onduidelijk wie de 'jij' is, het kan een vriend of partner zijn, maar Duffy zou er ook de bloemen mee kunnen bedoelen. In ieder geval is het iets of iemand die Duffy bezighoudt, want de geur doordringt haar hart. 'Honey is art', met die woorden sluit ze het gedicht af. Het eindproduct is kunst: honing van de bijen, poëzie van haarzelf.

Janne Cress

**Noot van de redactie: Stanza is deel van het gedicht.*

Terug in de tijd

De bibliotheek in ons museum bevat een schat aan informatie over de geschiedenis van de bijenteelt. Omdat onze lezers deze informatie zelden onder ogen krijgen wil ik in deze nieuwe rubriek een inkijkje in de boekenkast geven.

No. 2. FEBRUARI 1922. 25e Jaargang.

Maandschrift voor Bijenteelt

Orgaan der Vereeniging tot bevordering der Bijenteelt in Nederland
onder Redactie van T. C. HOOTSEN, Ederveen
Uitgave: Vereeniging voor Bijenteelt, Bijenhuis, Wageningen.

INHOUD: Algemeene Vergadering., blz. 19. — Quotum 1922, blz. 19. — Waarnemingsstation over Dec. 1921 en Jan. 1922, blz. 20. — Wijzigin artikel 3 der Verzekeringsvoorwaarden, blz. 21. — Officieele Mededeelinge blz. 21. — Afdeelingsberichten, blz. 22. — Ontwerp Statuten, blz. 22. — Ontwerp Huishoudelijk Reglement, blz. 25. — Wettelijk toezicht op de verkoop van Honing, blz. 26. — Onze kwijnende Honinghandel, blz. 28. — Vakgeheimen van een korfimker, blz. 30. — Invoer van bijen in Ned. Indië, blz. 30. — Ingezonden, blz. 31. — Ontvangen boeken enz., blz. — Vraagbaak, blz. 32. — Sprokkelingen uit het Buitenland, blz. 32.

Dit keer ga ik 100 jaar terug in de tijd met het "Groentje", het maandschrift voor bijenteelt, februari 1922.

Invoer van bijen in Ned. Indië.

In 1920 vertrok naar Batavia een gep. Ambtenaar die grondeigenaar in Indië wenschte te worden en daar bijenhouder wenschte te worden. Twee volken waren in reiskasten gereed gemaakt om de reis naar Indië te ondernemen. Het vervoer van de bijen geschiedde in de koelkamer van de passagiersboot. De temperatuur in de koelkamer stijgt niet boven de 6°, zodat wij kunnen aannemen, dat de reis per boot zonder stoornis is afgelopen.
Bij aankomst in Batavia waren er juist feestdagen, zoodat de bagage niet vervoerd kon worden, de bijen bleven aan boord en de eigenaar vertrok naar de stad. Twee dagen later kwam hij naar zijn bijen zien. Ongelukkigerwijze was in dien tijd de koelkamer schoongemaakt en had men de bijenkasten eruit verwijderd en op het dek gebracht. De overgang van de koelkamer in de tropische atmosfeer maakte de bijen wakker en omdat zij opgesloten waren, vlogen vele zich dood. Een volk was zoo verzwakt, dat het slechts een kwijnend bestaan voerde en spoedig verloren was. Het tweede volk deed het iets beter, toen het overgebracht was naar een koel bergklimaat waren er nog 5 ramen bezet. De dracht kon nu beginnen, toch werd er weinig vordering gemaakt, er was geen voldoende vermeerdering. Na 5 maanden lag de koningin dood voor het vlieggat. De werkbijen maakten wel een koninginnecel. Zelfs een koningin werd geboren, maar hoewel het in den zwermtijd der Indische bijen was en er overvloed van darren waren, kruising van Indische met Hollandse bij volgde niet. Hiermede was het lot van het volk beslist, het kon niet blijven voortbestaan en was verloren. Vermoedelijk zijn onze bijen niet in staat weerstand te bieden aan de vele vijanden, die jacht op haar

maken. Men zou anders zeggen de bijenweide moet er veel rijker zijn dan in Nederland en waar een overvloed van voedsel is kan de strijd om het bestaan niet gauw te zwaar worden. Wellicht is het mogelijk later de resultaten van een nieuwe proef mede te deelen. Het zou de moeite kunnen lonen de inlanders door een bekwame imker op de hoogte te doen brengen van de nieuwere teelt van bijen. Bloemen, die honing geven, zijn er genoeg, maar de bijenteelt in onze kasten is daar vrijwel onbekend.

Commentaar op het artikel uit 1920;

Het woord faunavervalsing werd in die tijd vast nog niet vaak gebruikt! Nu zou een verplaatsing van Hollandse bijen naar de tropen wel wat meer vragen oproepen. In 1920 werd in Nederland vooral geïmkerd met de zwarte bij, die het heel goed deed in de toen nog lange en soms strenge winter. Voor een tropisch klimaat was deze bij helemaal niet geschikt. In Nederlands Indië kwamen Apis dorsata, de reuzebij voor en Apis cerana javana, de kleine Aziatische bij. Beide bijen met een heel ander gedrag dan onze zwarte bij. Een geslaagde paring met onze Hollandse bij was bij voorbaat kansloos. Een dorsata dar zal het gedrag van de melifera koningin simpelweg niet begrijpen en is veel groter dan de Hollandse zwarte bij. Een werkster is al even groot als onze koningin. Met Apis dorsata zijn pogingen gedaan om ze te laten paren met onze Apis melifera in de hoop een betere bij te kweken. Dorsata kan namelijk goed omgaan met de varroamijt. Het koppelen van deze twee soorten is niet gelukt. Wel is toen de varroamijt overgestapt op onze bij, die daar geen verweer tegen had.

Ko Veltman

Een vogel maar welke.....

Soms zie je wat en kom je niet meer op de naam. Je geheugen werkt niet zoals je wil.
Wat is eigenlijk het geheugen?
Ons geheugen is de uitkomst van opnemen, bewaren en terughalen.

Het opnemen - in geval van vogels is dat het zien en horen - noemen we het waarnemen. Je neemt de informatie waar en slaat deze op. In mijn geval: je ziet een vogel en slaat het beeld op in je geheugen.

Dan het bewaren van informatie. Je ziet een vogel – een zintuigelijke prikkel in dit geval – en je slaat dit beeld op in je langetermijngeheugen. Je onthoudt vaak niet alleen de vogel maar ook de plaats en de tijd en de omstandigheden waaronder je de vogel zag.

En dan volgt stap drie: het opdiepen van informatie.

Soms kost dit geen enkele moeite maar zo werkt het niet altijd. Ouder wordende hersens … Soms moeten we heel bewust dingen opzoeken in ons geheugen. Met behulp van verschillende aanwijzingen die we tot onze beschikking hebben kunnen we het zoeken verbeteren en dat kan flink wat moeite kosten. Daar weet ik met een recent vogelmoment alles van.

Het is nazomer 2022. Ik fiets door de Bretten (niet heel ver verwijderd van het Bijenpark) en ga dan altijd even van het fietspad af en rij verder op het voetpad omdat daar de blauwborst soms te zien is. Die blauwborst zie je helemaal niet in die tijd maar het is een soort gewoonte geworden om even over het riet te

kijken of er nog wat te zien is. Maar ik dwaal af. Mensen die de Bretten kennen weten precies welke plek ik bedoel. Wie het niet weet mag een keer mee.

Daar op dat pad zie ik een vogel op een tak zitten. Een flink beestje, nee het is geen merel, ook geen pieper. Welke vogel is dat in vredesnaam?

Kijken en kijken, maar ik weet het niet.

Nu moet dat langetermijngeheugen van me aan de bak. Ik ben geen goede vogelaar maar ik zie wel dat het een bijzondere vogel is. Ik diep alle informatie op die ik voorhanden heb. Mijn 73-jarige hersens kraken. Een oogstreep, camouflage streepjes op zijn vleugels. Ik zit midden in stap drie: het opdiepen van informatie uit het langetermijngeheugen. Maar er komt niks boven, blanco, het lukt niet.

De vogel vliegt tenslotte weg en ik stap op mijn fiets en vervolg narrig het Brettenpad op weg naar huis.

En dan een uurtje later, zo maar, borrelt er ineens wat op.
Ik ken die vogel. Ik zie ineens de plek voor me waar ik hem één keer eerder heb gezien. Dat was in Hongarije, veertien jaar geleden. We logeerden op een boerderij, ik had een kamer in het bijgebouw dat in de boomgaard stond. En in één van die bomen zat en nest van …….
de draaihals.

Ik weet niet waar ik me meer over verbaasd heb: over de draaihals of de werking van het geheugen.

Joke van der Boon

Joke van der Boon is vogelaar en lid van de Vogelwerkgroep Amsterdam. Voor wat de Vogelwerkgroep Amsterdam allemaal doet, zie: www.vogelsamsterdam.nl

Bij-Sluiter
Trudy Franc

Overjarige koekjes

Alweer heel wat jaartjes geleden werd er bij ons op de tuin ingebroken. Iemand had niet alleen bij ons toegeslagen, maar bij meer huisjes op het NP. Deze handige en lenige inbreker had een stoel van ons terras naar de achterkant van het huisje gesleept, sneed de hor uit het wc-raampje en klauterde naar binnen. Daar deed hij zich tegoed aan onze overjarige koekjes en zoutjes. Dat was fijn, want nu hoefden we ze niet weg te gooien. Hij stal een paar tuinhandschoenen en een opwind-radio. Die radio vond ik niet eens heel erg, maar die handschoenen mis ik nog steeds. Ik had ze pas voor maar £5 op een markt in Engeland gekocht. Helaas heb ik ze nooit kunnen gebruiken, de inbreker was me voor. Natuurlijk snap ik wel dat een inbreker handschoenen goed kan gebruiken, maar waarom nou juist mijn nieuwe! Hij had niet alleen iets weggepakt, hij had ook een cadeautje gebracht. Een kleine spijkerbroek liet op onze bank achter. We

speculeerden erop los: hoe heeft hij zich door dat kleine raampje gewurmd; hoe klein zou hij eigenlijk geweest zijn; heeft hij die spijkerbroek eigenlijk gedragen en bij ons uitgetrokken… We weten het nog steeds niet, maar vermoedelijk had hij die broek ergens van meegenomen om over prikkeldraad of glas te draperen, zodat hij zich niet zou bezeren. Door mijn handschoenen had hij die broek niet meer nodig. Later bleek dat hij in meer huisjes was geweest en daar telkens wat spullen stal, maar ook achter liet. Een soort herschikking der dingen. Jaren gebeurde er niets bijzonders. Maar begin februari van dit jaar, op een late zondagmiddag, werden wij plotseling gebeld: er was bij ons ingebroken! Gerrit had een telefoontje van een oplettende medetuinier gekregen die had gezien dat onze deur open stond. Er was een ruit ingeslagen. Hij had ook al contact met Jan gehad die de ruit wel kon repareren. Christine ging gewapend met vuilniszakken, om de boel af te plakken, op de fiets de kou in. De inbreker(s) waren wel ons huisje in gegaan, maar vertrokken onmiddellijk omdat er bij ons niks te halen viel. Er waren zelfs geen overjarige koekjes in de kast. Intussen kreeg ik een telefoontje van Jan die meteen maandagochtend de ruit kon repareren. Hij begon die ochtend al in het donker de boel op te meten. Christine fietste er weer heen en ontdekte ter plekke dat bij meer huisjes ruiten ingegooid waren. Vooral huisjes die dicht bij het hoofdpad liggen waren doelwit. Vandalen houden kennelijk niet van ver lopen. Al met al heel vervelend, maar er was ook nu weer geen man overboord. Eind goed al goed? Nou… nee. Twee weken later kregen we weer een telefoontje van Gerrit. Er was weer ingebroken in ons huisje. Nu was een ander ruit geslachtofferd. Gerrit had zelf de boel alvast afgeplakt. ***Die man is echt onbetaalbaar!*** Helaas had Jan deze keer niet zo snel tijd. We moeten dus nog even afwachten en hopen dat er niet weer iets gebeurt. Het afgeplakte raam is al stuk, maar er zijn nog genoeg ramen over. Christine fietste weer naar de tuin om te kijken of er deze keer wat weg was. Weer bleek dat er alleen ramen, maar nu in nóg meer huisjes, ingegooid waren. Gelukkig konden we online aangifte doen en de verzekering zal de schade wel betalen, maar dit vandalisme is behoorlijk ergerlijk. Maar goed, ook daar zullen we wel weer overheen komen. Gerrit heeft inmiddels met prikkeldraad het park nog iets minder toegankelijk gemaakt. Maar ja, als ze echt willen… met (sup)plank ben je natuurlijk zo de sloot over. Laten we dus allemaal alert zijn. Wij laten intussen geen overjarige koekjes meer liggen.

Nawoord

Dit was de allerlaatste Bijsluiter. U heeft vast al gemerkt dat de inspiratie minder geworden is. Want tja, hoe vaak kun je schrijven over planten, insecten en vogels die je het leven zuur maken. Daarnaast heb ik het enorm druk als redacteur van de wijkkrant Jordaan&GoudenReael. Ook voor het Theo Thijssenmuseum doe ik veel. Allemaal heel erg leuk vrijwilligerswerk, maar het slurpt tijd. Ik stop dus met de Bijsluiters, maar natuurlijk niet met de tuin. U zult Christine en mij hopelijk nog vaak zien. We kijken heel erg uit naar een prachtig voorjaar met, net als vorig jaar, veel geklepper van ooievaars.

Bij-Lagen
Jaarverslag 2022

Amsterdamse Vereniging tot Bevordering van de Bijenteelt

Bestuur

• Het bestuur kwam 7 x bij elkaar en 1x vergaderde het samen met het SBA-bestuur. Twee bestuursleden bezochten de vergadering van de afdeling Noord-Holland van de NBV.

• Er is een nieuwe website in de maak onder de naam www.bijenverenigingamsterdam.nl Deze krijgt een link naar de oude website www.bijenpark.nl

• Op 8 mei hebben wij de door covid verlate nieuwjaarsborrel omgedoopt tot voorjaarsborrel.

• De ALV is gehouden op 13 maart 2022.

Het Amsterdams Bijenberaad

Het dankzij covid ingeslapen Amsterdams Bijenberaad is na het bekend worden van het EIS-rapport, waarin wordt voorgesteld om imkers in Amsterdam te registreren en het aantal bijenvolken in de stad terug te brengen naar 3 volken per km² weer zeer actief geworden. Het Bijenberaad vergaderde 1x bij de NBV in Wageningen, 4x in ons museum en 1x in de Waag. Ons bestuur heeft een actieve rol in het Bijenberaad. 2x werden dialoogsessies met de stadsecologen bijgewoond. Als gevolg daarvan komt er aanvullend onderzoek en een inventarisatie van plekken waar een concurrentie tussen honingbijen en andere bloem-bezoekers mogelijk het geval is.

Imkersoos

In de wintermaanden was de soos door covid nog niet mogelijk. De eerste soos was pas weer op 3 april. Na een gezellige ontmoeting werd door de deelnemers de lestuin ingezaaid met eenjarige drachtplanten. Op 5 juni werd een workshop wildplukken verzorgd door Leoniek Bontje. Op 26 juni was er een extra soos waarbij de leden informatie kregen over het EIS-rapport en de plannen van het bijenberaad. Op 3 juli was er een bezoek aan het atelier van Marie-Anne Jongmans op het oude park. Op 7 augustus werd de stokerij Lubberhuizen in Varik bezocht. Op 2 september verzorgde Ko Veltman een lezing over de opkomst van de Aziatische Hoornaar. De soos van 6 november werd gevuld met de diploma-uitreiking van de basiscursus. Op 4 december werd de film Honeyland vertoond. Op elke soos van het najaar/winter werd een update gegeven van de vorderingen van het Amsterdams bijenberaad.

Cursus

De basiscursus is gestart op 5 maart en afgesloten in oktober met een diploma voor alle 8 cursisten. Alle deelnemers blijven lid van onze vereniging en enkelen worden actief in het bestuur en commissies.

Bij-Zaken

Bij-Zaken kwam 4x uit in een digitale versie. Een papieren versie is opgenomen in onze bibliotheek. De redactie bestaat uit Ina Ruijter en Belinda Glöckler. De vormgeving wordt verzorgd door Eline Pellinkhof.

Museum

Voor de NBV-afdeling Zaandam is een lezing over de geschiedenis van de imkerij gegeven. Ook werd deze lezing op aanvraag verzorgd voor een familiebijeenkomst en tweemaal voor het IVN. Voor de afdeling Zaandam werden op twee zaterdagen een korfvlechtcursus in het museum verzorgd. Op het voorblad van het landelijk NBV-blad "Bijenhouden" stond een prachtige foto van spullen uit ons museum. Nieuwe aanwinsten zijn een boekje van Heimans uit 1900 en enkele bijzondere korven. Onze grote honingpers en enkele andere spullen zijn door een gespecialiseerd bedrijf behandeld tegen houtworm.

Beemstermarkt

Op 7 mei hadden wij een kraam op de jaarlijkse Beemstermarkt. De cursisten en veel leden bezochten deze markt.

Open imkerijdag

De Open imkerijdag op 9 juli werd een samensmelting met de SBA open tuinendag. Op dit evenement werd de door covid uitgestelde AVBB-er van het jaar bekend gemaakt. Gerrit en Ani Schipper mochten het beeldje mee naar huis nemen.

Lief en leed

5x is er door de commissie lief en leed een kaartje en of bloemetje verstuurd.

Faciliteiten

In de slingerkeuken werden een grote spoelbak en een boiler geplaatst. In de lestuin maakte het gras plaats voor diverse soorten bloemen die na de soos van april met hulp van de soos-bezoekers werden ingezaaid.

Ook dit jaar hebben wij weer gezamenlijk honingpotjes, invertsuiker en kunstraat ingekocht. Vooral financieel aantrekkelijk, maar het scheelt ook een rit naar de imkerwinkel. Dank aan Gerrit voor het organiseren, het vele sjouwen en het uittellen!

Divers
Het ledental was afgelopen jaar 231.

Jaarplan

en geplande activiteiten in het verenigingsjaar 2023

Bestuur
De ALV staat gepland op 12 maart 2023. Het rooster van aftreden is als volgt;
Gerrit Schipper 2023 (herkiesbaar), Ko Veltman 2024, Belinda Glöckler 2024,
aspirant bestuurslid Saffron Pape.

Aantal bijenvolken
Het bestuur stelt voor om het aantal bijenvolken op het Nieuwe bijenpark te verminderen. Op ons park staan (veel) meer dat 100 volken en dat is best een groot aantal! Door het aantal volken te verminderen zal roverij en de noodzaak tot bijvoeren afnemen. In de discussie rond het EIS-rapport en het bijenberaad is wel duidelijk geworden dat wij als imkers moeten na-denken over het thema voedselconcurrentie. Op de ALV willen wij voorstellen om het maximum aantal volken per imkertuin terug te brengen naar 8. (peildatum april).

Op de lestuin gaan wij het aantal volken ook terugbrengen. (afhankelijk van het aantal cursisten). Voor de cursus streven wij naar een maximaal aantal van 8-10 cursisten. Op het oude park kan mogelijk een verzoek van de gemeente komen om daar sterk te verminderen. De nabijgelegen oeverlanden zijn aangemerkt als beschermd gebied omdat daar bedreigde soorten inheemse bijenvoorkomen. Een en ander wordt nog nader onderzocht. Het bijenberaad is betrokken bij dat onderzoek.

Landelijke open imkerijdagen
Op zaterdag 8 juli 2023 doen wij mee aan de open imkerijdagen. Na afloop van deze open dag zal de nieuwe AVBB-er van het jaar bekend gemaakt worden.

Bijzaken
Ons verenigingsblad Bij-Zaken zal weer 4x in een digitale versie uitkomen.

Zwermen
Gerrit Schipper zal de zwemschepperslijst beheren.

Inkoop
Gezamenlijke inkoop van invertsuiker, kunstraat en honingpotten wordt weer door Gerrit Schipper geregeld.

Museum
Deze zomer zal er een korfvlechtcursus en een mandenvlechtcursus gegeven worden. De korfcursus zal twee dagen duren en een heel weekend in beslag nemen. De manden kunnen in 1 dag gemaakt kunnen worden. Dat gebeurt gelijktijdig met de korfcursus. Het voornemen is om het museum toegankelijker te maken voor imkers van buiten het park. Naast het aanbieden van lezingen zal nu ook de inventaris van de bibliotheek op de website vermeld worden. Janne Cress is actief geworden in de museum commissie. Zij heeft inmiddels het boekenbestand opnieuw geregistreerd.

Cursus
Een nieuwe basiscursus start in maart 2023.

Slingerkeuken
Het aanrecht en de verlichting in de slingerkeuken zullen verbeterd worden.

Soos
Wij streven ernaar om elke eerste zondag van de maand een imkersoos te organiseren. Voorstellen voor onderwerpen en lezinghouders of workshops en hulp bij de organisatie daarvan zijn zeer welkom.

Facilitair
3 x 3 ramer bijenkastje
2 x bodems voor spaarkast
Boiler voor slinger keuken.

Jaarrekening 2022

Zie volgende bladzijde

Agenda

• **12 maart 2023 ALV**
Aanvang: 15.00 uur in het Museum

• **2 april Soos** 11.00 uur

• **6 mei Beemster Bijenmarkt**.

• **7 mei Soos** 11.00 uur

• **4 juni Soos** 11.00 uur

AVBB - Amsterdamse Vereniging tot Bevordering van de Bijenteelt

Voorzitter:
Ko Veltman

Penningmeester:
Gerrit Schipper
Bankrekening:
NL47 TRIO 0391 033352

Secretariaat:
Belinda Glöckler
bijenvereniging@bijenpark.nl

Bestuur:
Ko Veltman
Gerrit Schipper
Belinda Glöckler

Erelid: Ries Hoogendoorn

SBA - Stichting Bijenpark Amsterdam

Secretariaat:
Sander van Hulsenbeek
siertuinen@bijenpark.nl

Voor de huur van een sier- of imkertuin, de aan- of verkoop of het (ver)bouwen van huisjes kunt u zich schriftelijk wenden tot het secretariaat van de SBA.
Voor de huur van een tuin of imkertuin is het lidmaatschap van de AVBB vereist.

Redactie Bijzaken:

• Ina Ruijter
tc.ruijter@gmail.com
• Belinda Glöckler
becompany@me.com

Opmaak Bijzaken:
Eline Pellinkhof

Bij-Zaken verschijnt 4 keer per jaar.
Verschijningsdatums: 1/3, 1/6, 1/9, 1/12
Kopij moet uiterlijk 10 dagen voor verschijningsdatum bij de redactie zijn.